P9_TA(2021)0440

Положението в Тунис

Резолюция на Европейския парламент от 21 октомври 2021 г. относно положението в Тунис (2021/2903(RSP))

(2022/C 184/12)

Европейският парламент,

— като взе предвид своите предходни резолюции относно Тунис и резолюцията си от 25 февруари 2016 г. относно започването на преговори за споразумение за свободна търговия между Европейския съюз и Тунис ([1]),

— като взе предвид окончателния доклад на мисията на ЕС за наблюдение на изборите относно президентските и парламентарните избори в Тунис, проведени на 15 септември и 6 октомври 2019 г.,

— като взе предвид Споразумението за асоцииране между Европейския съюз и Тунис и различните тематични срещи, проведени в рамките на споразумението през 2019 г. и 2020 г.,

— като взе предвид заключенията на Изпълнителния съвет на Международния валутен фонд (МВФ) от 26 февруари 2021 г. след консултациите по член IV с Тунис,

— като взе предвид съвместното комюнике относно сътрудничеството между ЕС и НАТО от 4 юни 2021 г., озаглавено „За едно подновено партньорство“,

— като взе предвид указ № 2021-69 на президента на Тунис от 26 юли 2021 г. за прекратяване на функциите на правителствения ръководител и членовете на правителството, указ № 2021-80 на президента на Тунис от 29 юли 2021 г. относно спирането на правомощията на Събранието на народните представители, указ № 2021-109 на президента на Тунис от 24 август 2021 г. във връзка с удължаването на срока на действие на извънредните мерки, свързани със спирането на правомощията на Събранието на народните представители, и указ № 2021-117 на президента на Тунис от 22 септември 2021 г. относно извънредните мерки;

— като взе предвид декларацията на заместник-председателя на Комисията / върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (ЗП/ВП) от името на Европейския съюз от 27 юли 2021 г., и неговите изявления за пресата в Тунис от 10 септември 2021 г.,

— като взе предвид Конституцията на Тунис от 2014 г.,

— като взе предвид Международния пакт за граждански и политически права, по който Тунис е страна,

— като взе предвид Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, която Тунис ратифицира през 1985 г. и по която оттегли резервите си през 2014 г.,

— като взе предвид Националния план за действие по отношение на жените, мира и сигурността за периода 2018 — 2022 г., приет през 2018 г.,

— като взе предвид член 132, параграфи 2 и 4 от своя Правилник за дейността,

A. като има предвид, че Тунис е привилегирован партньор на ЕС и че предоставянето на непрекъсната помощ и подкрепа е било приоритет, като мисиите за наблюдение на изборите през 2011 г., 2014 г., 2018 г. и 2019 г. потвърдиха твърдия ангажимент на ЕС към демокрацията в Тунис; като има предвид, че отбелязваната тази година десета годишнина от революцията в Тунис бележи важен момент в демократичното развитие на Тунис;

([1]) ОВ C 35, 31.1.2018 г., стр. 117.

Четвъртък, 21 октомври 2021 г.

Б. като има предвид, че социално-икономическото положение се характеризира с широкоразпространена икономическа стагнация, свързана с вътрешния политически контекст, и санитарна криза с втория най-висок процент на смъртни случаи, свързани с COVID-19 в света; като има предвид, че пандемията от COVID-19, липсата на туризъм и високите равнища на младежка безработица и инфлация задълбочиха нестабилността на икономиката на Тунис; като има предвид, че ендемичната корупция, неадекватната преходна система на правосъдие и сериозните икономически предизвикателства и предизвикателствата в областта на сигурността продължават да бъдат значителни пречки пред пълното укрепване на демокрацията в Тунис;

В. като има предвид, че в този контекст на 25 юли 2021 г. президентът Каис Сайед задейства член 80 от Конституцията на Тунис, който оправомощава президента да въвежда извънредни мерки за справяне с непосредствена заплаха за държавата, и освободи от длъжност министър-председателя Хишем Мешиши, спря дейността на Събранието на народните представители за срок от 30 дни с възможност за удължаването му и сне парламентарния имунитет на всички членове на парламента; като има предвид, че на 24 август 2021 г. президентът удължи срока за спирането на дейността на парламента;

Г. като има предвид, че правителствата на ОАЕ, Саудитска Арабия и Египет незабавно отправиха похвали и подкрепиха с изказванията си инициативата на президента Сайед;

Д. като има предвид, че липсата на състав на Конституционния съд и произтичащата от това невъзможност на членовете на парламента да обжалват едностранното удължаване на извънредната ситуация от страна на президента, както е установено в съответния член от Конституцията, породиха сериозни опасения относно демократичния преход в Тунис и основните права в страната;

Е. като има предвид, че на 22 септември 2021 г. президентът издаде президентски указ № 2021-117, в който се съдържат разпоредби, с които се потвърждава върховенството на указа над Конституцията, като по този начин се подкопава Конституцията и всички правомощия на държавата се съсредоточават в ръцете на президента Каис Сайед; като има предвид, че разпоредбите на Конституцията относно правата и свободите ще бъдат спазвани и гарантирани само когато не противоречат на закони, основаващи се на президентски укази със силата на закон, и на извънредните мерки; като има предвид, че президентски указ № 117 не позволява обжалване на президентските решения пред съд, включително пред Върховния административен съд и пред Касационния съд на Тунис;

Ж. като има предвид, че тази концентрация на правомощия е предоставена на ръцете на президента без ограничение във времето; като има предвид, че президентът си предостави сам пълни законодателни правомощия да изменя с укази законите, уреждащи политическите партии, изборите, съдебната система, профсъюзите и сдруженията, свободата на печата и свободата на информация, организацията на Министерството на правосъдието, правата и свободите на човека, Кодекса за личния статут, силите за вътрешна сигурност, митниците и държавния бюджет;

З. като има предвид, че въпреки че гражданското общество на Тунис публично изрази сериозната си загриженост относно новите ограничения, мерките на президента Каис Сайед от месец юли се радват на значителна обществена подкрепа, което показва общественото недоволство от сериозното социално-икономическо положение и тежката криза във функционирането на правителството, пред която е изправена страната; като има предвид, че 18 местни и международни неправителствени организации излязоха със съвместна декларация, предупреждаваща за положението с демокрацията в Тунис; като има предвид, че Г-7 призова Тунис да възстанови конституционния ред и да възобнови парламентарната дейност;

И. като има предвид, че на 26 юли 2021 г. тунизийската полиция затвори бюрата на „Ал Джазира“ в Тунис, без да предостави каквито и да било обяснения;

Й. като има предвид, че гражданското общество в Тунис е добре развито и укрепнало и играе основна роля за оформянето и укрепването на демократичния преход в Тунис от 2011 г. насам, като редица активисти призовават за спешни реформи, включително мерки за борба с корупцията, и като има предвид, че националният диалог е една от специфичните черти на страната; като има предвид, че свободата на печата и свободата на публикуване са съществени компоненти на откритото, свободно и демократично общество; като има предвид, че от 26 юли 2021 г. насам гражданското общество не е включено в националния диалог и че с него не се провеждат консултации по отношение на мерките, предприемани от президента Каис Сайед;

К. като има предвид, че на 10 септември 2021 г. тунизийският Общ съюз на синдикатите (UGTT) представи своята програма и призова за създаване на национален консултативен съвет с цел да се осигури нормативна уредба за приобщаващи социални и политически реформи в страната, и по-специално реформата на политическата система и на избирателния закон, както и изменението на Конституцията;

Л. като има предвид, че икономиката на Тунис е силно зависима от чуждестранните инвестиции, туризма и износа на продукти за ЕС; като има предвид, че според Световната банка дефицитът по текущата сметка и бюджетният дефицит на Тунис изискват стабилни структурни реформи; като има предвид, че ЕС е най-големият търговски партньор на Тунис, на който се падат 57,9 % от търговията на Тунис през 2020 г., като 70,9 % от износа на Тунис е за ЕС, а 48,3 % от вноса му е от ЕС; като има предвид, че икономически разцвет може да се постигне само ако демокрацията бъде възстановена и ако се гарантират сигурност и стабилност;

М. като има предвид, че пандемията от COVID-19 допълнително влоши и без това нестабилното положение в Тунис; като има предвид съществуващия недостиг на доставки от кислород и ваксини, необходими за ефективен отговор на здравната криза;

Н. като има предвид, че все по-голям брой тунизийци напускат страната си, като понякога рискуват живота си, прекосявайки Средиземно море; като има предвид, че Тунис страда от едно от най-високите равнища на изтичане на мозъци сред арабските държави;

О. като има предвид, че от 2011 г. насам ЕС полага значителни и непрекъснати усилия в подкрепа на Тунис, като предоставя над 2 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства в подкрепа на декларирания ангажимент на Тунис да осъществи преход към демокрация, включително 260 милиона евро през 2020 г. и 200 милиона евро считано от юни 2021 г. като част от макрофинансовата помощ; като има предвид, че през май 2021 г. беше предоставена на разположение вноска в размер на 600 милиона евро в рамките на програмата за макрофинансова помощ за Тунис с конкретната цел за смекчаване на икономическите последици от пандемията от COVID-19 в страната; като има предвид, че в периода 2021 — 2027 г. ЕС ще замени различните инструменти с новия Инструмент за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС — Глобална Европа), и като има предвид, че укрепването, подкрепата и насърчаването на демокрацията, зачитането на принципите на правовата държава и на правата на човека е една от основните цели на външната помощ на ЕС, предоставяна по линия на този инструмент;

П. като има предвид, че ангажиментът на ЕС да активизира усилията си за насърчаване на демокрацията беше потвърден в плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията, приет от Съвета през ноември 2020 г.;

Р. като има предвид, че Конституцията на Тунис от 2014 г. призовава за свобода на убежденията и съвестта;

1. отново потвърждава ангажимента си за привилегировано партньорство между ЕС и Тунис и към демократичния процес в Тунис; изразява обаче дълбока загриженост относно съсредоточаването на правомощия в ръцете на президента за неопределено време с президентски указ № 2021-117; отново заявява, че трябва да се гарантира зачитането на принципите на правовата държава, конституцията и законодателната рамка и че е необходим пълноценно функциониращ и легитимен парламент, тъй като той е институцията, която представлява народа; поради това изразява съжаление във връзка с разпореждането на президента Сайед за спиране на дейността на парламента на Тунис за неопределено време от 24 август 2021 г. насам;

2. призовава за възстановяване на нормалното функциониране на държавните институции, включително за възстановяване на пълноценна демокрация и възобновяване на парламентарната дейност във възможно най-кратък срок, като част от националния диалог, както и за обявяване на ясна пътна карта;

3. категорично подчертава, че парламентът е основна институция на демокрацията и е необходим за всяка конституционна реформа; посочва, че липсата на конституционен съд в Тунис позволява широко тълкуване и прилагане на член 80 от Конституцията и лишава членовете на парламента от възможността да оспорят в съда спирането на дейността им и допълнителните мерки, предприети от президента въз основа на член 80; призовава Тунис да учреди конституционен съд с цел да се избегнат неправилно тълкуване и злоупотребите с неговата конституция;

4. повтаря призива на ЗП/ВП за възстановяване на институционалната стабилност във възможно най-кратък срок, и по-специално за зачитане на основните права и свободи, залегнали в Конституцията на Тунис от 2014 г., и за въздържане от всякакви форми на насилие;

5. отбелязва назначаването на Наджла Буден Рамадан за министър-председател на 29 септември 2021 г. и сформирането на министерски съвет на 11 октомври 2021 г.; приветства назначаването на 10 жени за министри;

6. призовава президента да преразгледа своята позиция и активно да подкрепи всички стъпки за гарантиране на равни права между жените и мъжете във всички области, особено в законите срещу жените в областта на наследствените права, родителските права, правата, предоставени като глава на домакинството, правото на родителски отпуск и трудовите права, особено за домашните работници и жените селскостопански работници;

7. призовава тунизийските органи да спазват Конституцията и да гарантират зачитането на основните права на всички граждани; припомня неотменимия характер на основните права и правата на човека и тяхното безусловно върховенство, и призовава за възстановяването на Конституцията като основен закон; призовава Тунис да премахне напълно смъртното наказание;

8. призовава органите да избягват правната несигурност, създавана с налагането на забрани за пътуване и на домашни арести; счита, че съдебните процеси срещу цивилни лица пред военни съдилища са изключително проблематични, и призовава за възстановяването на независима съдебна система, която да доведе до реформа на военните съдилища в Тунис, което би премахнало военните съдебни процеси срещу цивилни граждани;

9. настоява, че всякакви промени в Конституцията и политическата система могат да се извършват единствено в пределите на Конституцията; отбелязва критиката на Тунизийската лига за защита на правата на човека и други организации на гражданското общество на съсредоточаването на правомощия в ръцете на президента; подчертава, че демократичното управление следва да се основава на баланс на правомощията и на разделението на властите;

10. признава ключовата роля на Четворката за национален диалог, състояща се от UGTT, Тунизийската конфедерация на промишлеността, търговията и занаятите (UTICA), Тунизийската лига за правата на човека (LTDH) и Тунизийската колегия на адвокатите, за улесняването на приобщаващ национален диалог, за който беше присъдена Нобеловата награда за мир през 2015 г.; призовава президента да допринесе за създаването на национална рамка за всички заинтересовани страни с цел ефективно възобновяване на този диалог; припомня ключовата роля на Групата на Европейския парламент за подкрепа на демокрацията и координация на избори (DEG) за насърчаване на диалога между гражданското общество и политическите лидери на Тунис;

11. подчертава неотложната необходимост от преодоляване на социално-икономическата криза, пред която е изправена страната, чрез структурни реформи и политики;

12. отново потвърждава твърдия ангажимент на ЕС да подкрепя Тунис в преодоляването на финансовата и икономическа криза, както и по пътя към по-нататъшно укрепване на демокрацията; призовава Комисията и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) да засилят диалога си с тунизийските органи, икономически субекти и тунизийското гражданско общество; подчертава необходимостта от стабилни и функциониращи институции за постигането на напредък по структурните реформи, необходими за получаване на спасителен заем от МВФ;

13. подчертава, че общото разбиране за принципите на правовата държава, демокрацията и правата на човека са основополагащи за едно силно партньорство между ЕС и Тунис; настоятелно призовава президента да позволи пълното и правилно функциониране на независими регулаторни държавни органи, включително временния орган за контрол на конституционосъобразността на законите и на Националната агенция за борба с корупцията;

14. изразява загриженост относно чуждестранната намеса, която подкопава демокрацията в Тунис;

15. призовава ЕС да продължи действието на програмите, които подпомагат гражданите на Тунис, както и да засили помощта, когато това е необходимо, с оглед на настоящата криза, включително подпомагането в областта на здравеопазването чрез системата COVAX, за да се помогне на страната да се справи с тежкото въздействие на пандемията от COVID-19;

16. призовава ЗП/ВП и държавите членки да следят отблизо положението в Тунис и призовава ЗП/ВП да докладва редовно пред комисията по външни работи на Парламента, за да се гарантира адекватен парламентарен диалог относно тази важна и тревожна ситуация;

17. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета, Комисията, ЕСВД, заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, президента на Тунис, правителството на Тунис и на парламента на Тунис.